

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 20. septembra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 108.

Otvoritev razstave »Ljubljana v jeseni«.

Kakor smo na letošnjem velesjemu pokazali plodove pri nas ukoreninjenih kupčijske, industrijalne in obrtne podjetnosti, naše žilavosti in vztrajnosti, ki nas držijo, da kljub velikanjskim, jedva premostljivim težavam in oviram ne omagamo, tako nudi pokrajinska razstava pestro revijo truda in naprednosti našega oratarja, zaokroženo kulturno sliko Slovenije. Organizacija razstave, celoten aranžman, vsa izpeljava do najmanjših detajlov, vse je odlično uspelo. Ponosni smemo biti na prireditve našega velesjema, ki nudijo javnosti toliko lepih dokazov slovenske solidnosti, železne volje in energije. Veliko bodrila in vzpodbude ti nudijo razstavni paviljoni in če imaš v teh časih povodov dovolj za najtemnejši pesimizem, te mora razstava vsaj mimogrede navdahniti z zaupanjem na boljšo bodočnost.

Razstavo je otvoril v soboto ob pol 10. uri predsednik velesjema g. F. Bonač. Številno zbrane odlične zastopnike in goste je g. predsednik pozdravil z naslednjimi besedami:

Velesenjene dame, spoštovani gospodje!

Obodren po lepem uspehu, ki ga je dosegla lani prva naša pokrajinska razstava »Ljubljana v jeseni«, je sklenil odbor ljubljanskega velesjema, da obdrži to razstavo na svojem stalnem repertoarju. Nadejamo se, da bo »Ljubljana v jeseni« od leta do leta pridobivala na svoji privlačni sili in postala važen reprezentant našega dela na gospodarskem in kulturnem torišču.

Bodi mi predvsem dovoljeno, da kot predstavnik velesjema in domačin najiskrenejše pozdravim spoštovano gospodo in vse drage prijatelje našega velesjema, ki so se v tako lepem številu odzvali našemu vabilu in došli k otvoritvi razstave.

Po pozdravu velikega župana, zastopnikov vojaških in civilnih oblastev, konzularnega zbora, gospodarskih korporacij itd. je gosp. predsednik nadaljeval:

Dočim zastopa običajni velesjem specifično interese industrije, trgovine in obrti, ima biti jesenska razstava nekaka propagandna organizacija za povzdigo in napredek vseh panog kmetijskega gospodarstva in kulturnega udejstvovanja. Ona naj nudi verno sliko razvoja in porastka prav vseh materijelnih in duševnih dobrin našega naroda. Naša iskrena želja je, da bi jesenska razstava leto za letom privabljala vse sloje prebivalstva, da si okrepe nacionalno in stanovsko zavest ob pogledu na uspeha polno delo tisočero pridnih rok in bistrih glav.

— Letošnja razstava bo pokazala plodove vestnega in požrtvovalnega dela našega kmetovalca, ki je dosegel na naši grudi, dasi jo priroda ni obdarila s prebogato plodnostjo, lepe uspehe v živinoreji, sadjereji, vrtnarstvu in vinogradništvu. Ta razstava pa bo tudi podala pregled delovanja naših gledaliških umečnikov, igralcev po poklicu in amaterjev, dalje naših zdravnikov, radioamaterjev in esperantistov. Pogled na sočno in harmonično ubrane barve naše pristno slovenske narodne noše prilikom revije bo moral

zadiviti vsakega gledalca. Velikopotezna gradbena akcija mestne občine ljubljanske ter »Stan in doma« je orisana v posebnem razstavnom oddelku.

Osobito prijetna dolžnost mi je pri tej priliki povdariti velike organizacijske in delovne zasluge naših odborov za posamezne razstavne oddelke, za kar jim s tega mesta najiskrenejše zahvaljujem.

Dovoljeno naj mi bo zahvaliti se za požrtvovalno sodelovanje tudi Kmetijski družbi, Sadjarskemu in vrtnarskemu društvu, Sadjarski in vrtnarski podružnici, Čebelarškemu društvu, Osrednjim mlekarnam in trgovskim vrtnarjem.

Milostljiva gospa, častna dvorna dama dr. Tavčarjeva, velesenjeni gospod kmetijski svetnik Rohrmann, velesenjeni upravnik arh. Kregar, neumorni gospod profesor Šest, vrli vrtnarji in ugledni odbori higijenske razstave ter razstave plemenskih konj, bodite uverjeni, da vam je slovenska javnost hvaležna in da bo znala ceniti vaše velike zasluge.

Sam kot domačin si dovoljujem izreči vam še enkrat hvala iskrena, gospoda!

Z željo, da bi tudi letošnja prireditelj izpolnila vse nade, ki smo jih stavili vanjo, otvarjam drugo razstavo »Ljubljana v jeseni«.

Po pozdravnem govoru predsednika g. Bonača je sledil nagovor predsednika kmetijskega odbora ljubljanskega velesjema g. V. Rohrmanna, ki je v svojem govoru omenil, da »Ljubljana v jeseni« nadomestuje proslavo jubileja 60-letnice »Kmetijske družbe«, katerega bi družba letos proslavila, da niso skupščinske volitve proslave preprečile. Kmetijska razstava prednjači s šestimi oddelki. Sadni oddelek obsega sadje vse Dolenjske in Gorenjske ter del Štajerske pod vodstvom sadjarskega nadzornika g. Humla. Čebelarsko društvo je organiziralo čebelarski oddelek pod vodstvom prof. Verbiča. V tem oddelku je bogata zaloga pristnega medu. Zelenjadni oddelek je prvi te vrste pri nas. Slovenija prideluje dosti zelenjadi, da bi mogla z njo oskrbovati tudi kraje izven naših mej. Mlekarski pridelki so razstavljeni v mlekarskem oddelku. S sirom in maslom preskrbuje Slovenija že skoraj vso državo. Tudi vinska razstava s svojo konkurentinjo Brezalkoholno produkcijo nudita obiskovalcu vse potrebno. Končno je omenil še kmetijski strojni oddelek, kjer so razstavljeni najmodernejši stroji in orodje. Z zahvalo vsem, ki so pripomogli k lepemu uspehu »Ljubljane v jeseni«, je g. V. Rohrmann končal svoj govor, na kar je predsednik g. Bonač naznanil otvoritev razstave.

Sledil je nato pregled razstave, ki je vzbudila med odličnimi zastopniki in gosti glasne izraze odobravanja in navdušenosti za odlično organizacijo in vzorno vodstvo cele prireditve ter za vztrajnost in strokovne sposobnosti vsakega posameznega razstavljalca.

Bodi na tem mestu izražena topla zahvala vseh gospodarskih krogov za to odlično gospodarsko delo pred-

vsem vztrajnemu in požrtvovalnemu predsedniku velesjema, veleindustrijalcu g. F. Bonaču, agilnemu ravnatelju velesjemskega urada g. M. Dularja in vsem marljivim uradnikom ravnateljstva. Topla zahvala pa gre tudi organizatorju kmetijske razstave g. svetniku Rohrmannu, organizatorju gledališke razstave profesorju O. Šestu ter vsem našim razstavljalcem, zlasti pa vrtnarjem, ki so s svojim umetniško in strokovno dovršenim delom uredili oddelek, ki nam je v resničen ponos!

Pomanjkanje soli.

Kakor znano, je monopolska uprava dne 1. septembra t. l. dala veleprodajo soli v zakup. Čim so se pojavile prve vesti o nameri zakupa veleprodaje soli v naši javnosti, se je naš list postavil na stališče, da tak zakup ni v interesu niti naših trgovcev, niti naših konzumentov, ker se je prodaja soli pri nas v Sloveniji povsem popolno razvijala. Posledice zakupa se že kažejo. Po dolgem času nam prihajajo iz raznih krajev pritožbe, med drugimi na primer iz Kranja, da niso zadostno založeni s soljo. Trgovci se v svoji stiski obračajo na monopolsko zalogo soli v Ljubljani, ki ima na zalogi zadosti soli, a te zaloge ne sme oddajati soli v rejon zakupnika, ampak edino trgovcem v ljubljanskem okraju. Pri zakupu pa se kažejo že takoj v začetku težave. To je tem huiše, ker je z nastopajočo jesenjo in zimo povpraševanje po soli posebno veliko. Ako nam je monopolska uprava že obesila na vrat zakupnika, naj ga vsaj stalno nadzira, da bo izpolnjeval prevzete dolžnosti, ki obstoje v tem, da ima na zalogi enomesečno potrebščino, kot rezervo pa še potrebščino za en nadaljni mesec. Odkar je zakupnik veleprodajo prevzel, bi že lahko vpostavil red. Ker te svoje dolžnosti še ni izpolnil, interesi konzumentov pa ne trpe odloga, smo prisiljeni, da prosimo monopolsko upravo, naj ona napravi red. Nikakor ne moremo in ne smemo trpeti, da bi se vsled zakupa, ki nam je bil oktroiran, trpeli interesi trgovine in konzumentov.

ORGANIZACIJA NEMŠKE VELETRGOVINE.

Državna zveza prekomorske in veletrgovine obsega sedanjo nemško veletrgovino. Danes obstoji v Nemčiji 229 strokovnih zvez veletrgovine, v njih je organiziranih več kot 50.000 tvrdk. Od 1. julija naprej ni več prejšnjega »Reichsverbanda« in »Zentralverbanda«, temveč samo še »Reichsverband des deutschen Groß- und Überseehandels«. Za razne gospodarske panoge je ustanovila državna zveza vrsto strokovnih skupin. Posebna vprašanja izvozne in uvozne trgovine vodi poseben oddelek, s sedežem v Hamburgu. Strokovne zveze in posamezni člani so organizirani v 32 raznih okrajnih in krajevnih skupinah. Državna zveza je po svojih članih zastopana v državnem gospodarskem svetu.

* * *

Posledice dviga bombaževe cene.

Dvig cene bombaža v zadnjem času je predmet pozornosti vsega angleškega finačnega sveta. Opozarjajo, da mora industrija v Lancashire (tu je glavni angleški bombaževi okraj) dvigniti velike kapitalije, da financira vedno dražje importe. V prvih mesecih letošnjega leta ni mogla lancashirska industrija izvršiti nobenih cenjenih nakupov, ker je imela premalo kapitala na razpolago; to se sedaj zelo pozna. Bojijo se, da bi japonska industrija, ki se je pravočasno z blagom založila, na svetovnem trgu bolj poceni prodajala kot angleška industrija. Obremenitev lancashirske industrije bi se slednjič poznala na vsem angleškem glavničnem trgu. Zeleni, ko so vsled ameriškega rekordnega pridelka razmišljali v Ameriki o restriktivnih odredbah, se je pojavilo v angleški industriji čudno vznemirjenje. Amerika se kaj malo pusti voditi od ozirov na svojega »najboljšega odjemalca«. Predilnice v Vzhodni Aziji se poslužujejo v prvi vrsti indijskega bombaža in jih hausse v Ameriki začnkrat še ne zadene posebnost. Splošno mnenje je, da je spričo izrednega pomena Lancashira za angleško gospodarstvo sedanji položaj v mnogem oziru vznemirljiv.

Dobra konjunktura avstrijske kovinske industrije.

Avstrijski industriji se v zadnjih mesecih v splošnem bolje godi kot se ji je godilo v zadnjih letih. Tudi avstrijski zavod za konjunktorno raziskovanje je v svojem zadnjem poročilu ugotovil, da se depresija, ki se je pričela s krizo iz leta 1924, zmeraj bolj manjša. Konjunktorno boljšanje se je nadaljevalo tudi v avgustu, kar se pozna v prvi vrsti na manjšem številu brezposelnih. Zlasti očitno je bilo boljšanje v tekstilni industriji in prav tako v kovinski industriji. Tako je tudi največje avstrijsko kovinsko podjetje, Alpine Montan, svoj položaj zelo boljšalo. V avgustu je imela Alpine Montan fakturni promet v znesku deset milijonov šilingov in pri tem čistega dobička za 1 milijon šilingov. Obratni stroški so vsled polne izrabe kapacitete padli za 20 odstotkov; vsled zadnjega dviga cen pride zraven še 20 odstotkov, tako da znaša boljšanje 40 odstotkov. Alpine je polno zaposlena, in mislijo, da je to šele začetek konjunkturo. Prodajajo v prvi vrsti železne nosilce in betonsko železo. Novi način premogovnega osušenja se je zelo dobro obnesel in je prodaja te vrste premoga prav dobra. V zadnjem času izvozijo na dan 125 vagonov železa.

Na podlagi teh zaključkov se je hotela znebiti Alpine tudi dela svojega ameriškega dolga; a Amerikanci niso hoteli in želijo, da se odplačila vršijo po načrtu. Sedaj pravijo, da bo porabila Alpine del svojih prejšnikov, za nakup svojih obligacij na ameriškem trgu, da tako zmanjša svoj inozemski dolg. Dalje mislijo poučeni krogi, da se bodo ugodni obratni zaključki pri Alpine javili tudi v njeni dividendni politiki. Za leti 1925 in 1926 ni izplačala Alpine nobene dividende.

Trgovci in nameštenci, pristopajte Trgovskemu dobrodelnemu društvu „Pomoč“ v Ljubljani!

Informacije in vpis pri Gremiju trgovcev.

Posetite Pokrajinsko razstavo „Ljubljana v jeseni“!

Sicer pa v tem sporu niti ne gre za zamudo strank. Oba pogodnika sta bila voljna izpolniti pogodbo in sta jo tudi že izpolnjevala z izročitvijo in prevzemanjem blaga. Spor je nastal med njima le glede načina prevzema, zlasti glede prevzemnikove pravice, kakšno sadje sme zvreči. Če bi stranki ne bili odstopili, bi bili mogli torej zahtevati zgolj izpolnitev v smislu pogodbe in morebitno odškodnino radi protipogodbene postopanja. Nimita pa pravice, zahtevati odškodnino po čl. 354 in nasl. radi nasprotnikove zamude. Te določbe se dajo analogno uporabiti le v tem smislu, da je pogodnik brezpogojno izgubil pravico, če je odstopil od pogodbe, da bi kesneje zahteval izpolnitev ali odškodnino radi neizpolnitve. Nobenemu izmed pogodnikov se radi tega vagona ne more prisoditi zahtevana odškodnina.

Prizivno sodišče je potrdilo prvo sodbo, toda deloma iz drugih razlogov. — Prevzem prvega vagona je po tožencu priznan in je tudi glede kupnine zanj nesporno, da še ni plačana v znesku 6000 Din. Ta znesek si je pridržal toženec in si ga vračunal za del škode, ki mu je bila nastala radi drugega vagona, dočim ostalo škodo uveljavlja pobotnica. Ta spor je odpravilo prvo sodišče z izrekom, da sta obe stranki odstopili glede tega drugega vagona od pogodbe. Odločba je pravilna, razlogi pa ne. V tem, da je toženec odšel radi prepira s tožnikom, ni še moči videti njegovega odstopa od pogodbe. Saj je po vsem položaju povsem verjetno, da se je tedaj umaknil zgolj iz strahu pred tožnikovim nastopom, ki je bil takšen, da je bil tožnik kazensko obsojen. Toženčeva volja, zahtevati izpolnitev pogodbe tudi glede drugega vagona, pa jasno odseva iz njegovega pisma, ki ga je pisal takoj drugi dan, ko je prišel domov, kakor tudi iz pisma iste vsebine z dne 18. novembra. — Toda tožnik je trdil in temu je pritrnil tudi toženec kot stranka, da je bilo dogovorjeno, da se mora vsak vagon plačati takoj, ko se stehta na železniški postaji. S tem pa, da prvega vagona ni plačal takoj po stehtanju, temveč na kupnini dolžan ostal kar 19.000 Din in da je šele 18. novembra plačal zopet le delni znesek 13.000 Din, je prišel toženec v plačilno zamudo, še preden se je pričel nakladati drugi vagon, in zato ne more več uveljavljati nikake pravice iz zadrževane tožnikove zamude glede tega drugega vagona. Glede tožnika pa velja, da se s tem, da je pozval kljub zavlačevanju popolnega plačila za prvi vagon toženca dne 15. oktobra, naj pride 16. oktobra nakladati drugi vagon, in da je tudi začel dovažati blago, da se ta vagon naloži, nikakor ni moral odpovedal pravicam, ki jih je bil zadobil iz toženčeve zamude glede pr-

vega vagona, ali pa s tem že nepreklicno morda izbral volilno pravico, ki mu izvira iz te zamude. Saj je mogel računati s tem, da mu toženec plača hkratu z drugim vagonom tudi ostanek kupnine za prvi vagon. Za uporabo § 863 obč. drž. zak. torej ni dovoljne podlage. Učinek toženčeve zamude glede prvega vagona je torej ta, da ne more uveljavljati glede drugega vagona niti druge volilne pravice niti odškodninskega zahtevka. Tožnik zopet pa je odstopil s pismom 26. oktobra in 3. novembra od pogodbe, se torej odločil za to alternativo in to javil nasprotniku, pa sedaj tega ne more več spremeniti in zahtevati odškodnino.

Tako se torej kaže, da toženec ni imel pravice, da iz naslova delne odškodnine za drugi vagon zadrži znesek 6000 Din, ki ga dolguje še za kupnino prvega vagona, niti pravice, da iz naslova nadaljnje odškodnine za isti vagon pobotoma prigovarja znesek 6200 Din, kakor tudi, da tožnik nima pravice zahtevati odškodnino 7000 Din radi neizpolnitve pogodbe glede drugega vagona, ko je bil že odstopil od te pogodbe in tožencu naznanil ta svoj odstop.

Revizijsko sodišče je pritrnilo prizivni sodbi in razlogom in dodalo:

V reviziji se trdi, da je imel tožnik toženčevo izjavo, da se plača kupnina po prevzemu obeh vagonov, in da mu je nato sporočil brzojavno 15. oktobra, naj pride nalagati drugi vagon, iz česar sledi, da je pristal tožnik s tem na to, da se kupnina dobavi šele po dobavi obeh vagonov. — Tak sklep je pa zgrešen, ker ni ugotovljeno, da je imel tožnik pred svojo brzojavko v rokah tako toženčevo izjavo. Nasprotno, toženec je javil šele v pismu 17. oktobra tožitelju, da se vrši plačilo takoj po dobavi drugega vagona. S to enostransko izjavo se je pa postavil toženec v nasprotje z obojestranskim dogovorom, da se mora vsak vagon takoj plačati, ko se prevzame. Iz dejstva pa, da je tožitelj začel z dobavo jabolk za drugi vagon in da je o tem obvestil toženca, sledi k večjemu to, kar pravi prizivna sodba, da je mogel računati s tem, da mu toženec hkratu z drugim vagonom plača tudi ostanek za prejšnji vagon. Da je pa ob tej priliki, dne 16. oktobra, sploh kako plačilo tožitelju ponudil, toženec ne trdi. Radi prepira se ob tej priliki prevzemanje jabolk ni končalo. Iz tega in iz prej navedenega dejstva pa ne sledi, da se je tožitelj odpovedal svoji dogovorjeni pravici, da se plača vsak vagon sproti.

Ko torej še ni plačal vse kupnine za prvi vagon, toženec tudi ne more zahtevati dobave drugega vagona ali odškodnine za to, ker se ni dobavil drugi vagon.

R. St.

ru. Sme in mora pa se s takimi spori le posredno baviti, ako kdo v pritožbi trdi in dokaže, da je organ društvenega vodstva s svojim nepravilnim aktom ob enem tudi prekršil v pravilih določeno društveno področje. Taka pritožba ima značaj nadzorstvene pritožbe na pristojno državno upravno oblastvo, ki pa ima v tem oziru le eno in to najskrajnejše sredstvo: ustaviti društveno delovanje, ali če treba društvo sploh razpustiti. (§ 24. društvenega zakona.)

Za vse spore, izvirajoče iz društvenega razmerja, je torej edino in v prvi vrsti pristojno društveno razsodišče. To razsodišče je ali stalno, ali pa začasno, to je za vsak spor posebej ustanovljeno. Kot stalna razsodišča, se včasih določajo občni zbori, ali pa celo odbor sam. Zadnje je popolnoma nepravilno in društvenemu zakonu protivno, ker je društveni odbor lahko sam v celoti v sporu prizadet. Tudi društveni občni zbor ni posebno priporočljiv kot razsodišče, ker se zanašajo za celo društvo manj pomembni spori pred široki forum celokupnih društvenikov ter utegnejo ogroziti, ako se razširijo, celo obstoj društva. Boljše je stalno razsodišče, ki ga izvo-

li občni zbor, bodisi za društveno leto, ali še za daljši čas; vendar je tudi tu težava, da so člani tega razsodišča lahko v celoti udeleženi na sporu ene ali druge stranke ter jim vsled tega manjka kriterij absolutne objektivnosti, ki je temelj vsakemu sodišču.

Zato so si tekom časa iz društvene prakse sama društva osvojila načelo nestalnih razsodišč, ki se sproti ustanavljajo na ta način, da določi vsako izmed spornih strank po enega ali več svojih zaupnikov v razsodišče, ti pa izvolijo predsednika. Ako se ne izdinja, odloča po navadi žreb ali kako drugo formalno pravilo.

Po naravi razsodišča je izključeno, da bi sporne stranke same kod take, vstopale ali bile izvoljene v razsodišče.

Za izvršitev sklepov razsodišč je važno, ali imajo pravila tudi v tem oziru kake določbe. Ako takih določb ni, pristojna izvršba pravnomočnih sklepov iz razsodb rednemu sodišču.

10. Prenehanje društva.

Kot zadnje določbo, ki mora biti razvidna v društvenih pravilih, zahteva § 4. črka I. društ. zakona določbo o njega razhodu odnosno razpustu. Nemški izraz v originalnem besedilu »Auflösung« ima dva elementa, ki ju

Vodstva šol opozarjamo, da je uprava Ljubljanskega velešjema dovolila za poset pokrajinske razstave od 17. do 26. septembra za mladino znižano vstopnino po 3 dinarje, ako jo obiščejo v skupinah pod vodstvom svojega učiteljstva. — Ker je ogled te razstave velikega vzgojnega pomena za našo mladino, bo obisk za vsakega poedince zelo koristen.

NOVO AVSTRIJSKO ZVEZNO POSOJILO.

»Wiener Neueste Nachrichten« poročajo, da bo znašalo novo avstrijsko zvezno posojilo 825 milijonov šilingov. Veliki investicijski načrt leta 1928. obsega poleg drugega znesek 10 milijonov šilingov za vodna dela, 18 milijonov za gradbo cest, 70 milijonov za kable na daljšo razdaljo, 67 milijonov za nadaljno elektrifikacijo zveznih železnic. Investicijski načrt za leto 1928. računani z 200 milijoni šilingov, in ta znesek se bo v isti višini ponavljal v letih 1929, 1930, 1931 in 1932. Glede elektrifikacije zveznih železnic pravi list, da bodo pričeli po obratovanju električnega pogona do Salzburga z elektrifikacijo proge čez Semmering; a potankosti še niso popolnoma izdelane, ker vprašanje dobave energije še ni definitivno rešeno. Pisali smo že, da gre za izkoriščanje velikih vodnih sil ob reki Anizi (Enns) in da avstrijske železnice niso zadovoljne, da bi vse naprave zgradila nemška podjetja.

O SREDNJEVROPSKI VALUTNI REFORMI.

V 8. zvezku češkoslovaškega »Narodnogospodarskega obzora« je objavljena tudi ocena knjige Barboga Carneira ob valutarni reformi v Srednji Evropi. Carneiro je trgovski atašé pri brazilskem poslanstvu v Londonu in član gospodarskega odbora Zveze narodov. Obravnava valutne reforme v Nemčiji, Avstriji, Ogrski, Poljski in Češkoslovaški ter bo s svojim delom gotovo pripomogel k globljemu spoznavanju teh problemov v Braziliji. Zlasti obširno razpravlja o energični valutni politiki češkoslovaškega finančnega ministra Rašina proti inflaciji Avstro-ogrške banke, proti žigosanju bankovcev in proti ustanovitvi notne banke. Glede odaje premoženja pravi, da je nesla v Češkoslovaški več kot 5 milijard Kč in da je ta žrtev ozdravila valuto. Z Ristom se strinja Carneiro v tem, da je postala Češkoslovaška hranilnica Srednje Evrope, kjer so naložile sodne države del svojih prebitkov, deloma prav znatne zneske, da so se

udeležile nadvrednotenja. Delo je zelo pregledno in je poleg publikacije Ch. Rista ena najboljših razprav o srednjeevropskih gospodarskih razmerah v enem od romanskih jezikov. Poroča o njem inž. V. J. Paulats. Uvodni članek 8. zvezka obzora je napisal znani narodni gospodar dr. K. Uhlig; razpravlja o zvezi med konjunkturo, trgovsko bilanco in plačilno bilanco ter pride do zaključka, da je češkoslovaška plačilna bilanca visoko aktivna ter da bo trajala konjunktura naprej. Dr. Kybal razpravlja o eksportnih možnostih v Južno Ameriko, inž. Šlechta o organizaciji in civilizaciji, Paulats o koncentraciji v češkoslovaškem bankarstvu. Dunajsko finančno pismo govori o avstrijskih problemih po znanih juljskih dogodkih. Dalje najdeš v tem zvezku ves pregled gospodarske strokovne literature zadnjih tednov v vseh državah.

PRESEDNIK MAYRISCH O ZELEZ-NEM KARTELU.

V »Kölnische Zeitung« se oglašajo predsednik Mayrisch glede jasnega neuspeha železnega dogovora na mednarodnem trgu sicer skeptično, a vendarle oprežno. Ugotavlja, da se ni doslo do zvišanja cen in tudi ne kontrola produkcije, in prizna, da je nemška kvota posebno neugodno odmerjena. Misli pa, da morejo nemški producenti svojo kazen plačati vsled njih močne tržne organizacije in vsled carinske zaščite za skupno produkcijo. Nasprotno temu se morata pa Belgija in Luksemburška kvote res držati, ker ne moreta plačevati kazni. Francija, ki je prav dobro odrezala, je zmeraj zastala za svojim kontingentom; to je nevarno, ker izplačane vsote lahko porabi za namene dumpinga. Kljub raznim neugodnim znamenjem veruje Mayrisch v nadaljnji obstoj železnega dogovora, ki se more itak šele 1. julija 1929 odpovedati.

Proč s predsednik!
Naša prava
KOLINSKA LIKORJA
je res izvrstna!
Čuvajte stree

Trgovina.

Pristanišče London. Zaključne številke o prometu londonskega pristanišča tekom zadnjega obratnega leta so sedaj ugotovljene. Skupna tonaža ladij, od katerih se pobira ladijska carina, je zna-

slovenščina točneje izraža, aktiven in pasiven element. Aktivni element je ta, ako društvo samo prostovoljno sklene, da se razide; ta akt se imenuje razhod ali razid. Pasiven element pa je, ako oblastvo društvo zoper njega voljo razpusti, ta akt je razpust. Oba akta imata tudi povsem drugačne pravne posledice.

Z razdruženjem preneha društvo, umre kot pravna oseba. Društvena ustava more zato predpisati one pogoje, pri katerih povzročajo volja društvenikov njega razdruženje. Ker je to eden najvažnejših izrazov društvene volje, se zanj mnogokrat zahteva ne samo kvalificirana večina, ampak tudi kvalificirana navzočnost vseh društvenikov.

Pri prostovoljni razdružitvi je položaj tak kakor pri človeku, ki sluti svoj konec in napravi svoj testament. Pri oblastvenem razpustu pa pride smrt nenadoma, in društvo kot pravna oseba ni več v položaju sklepati o tem, kaj naj se zgodi z njegovo imovino. Ker je jasno, da bo občni zbor društva, ki sklene svojo razdružitve, tudi sklepal o tem, kaj naj se zgodi z društveno imovino, zadostuje v pravilih pri prostovoljnem razhodu po-

ziv na to sklepanje občnega zbora. Pri oblastnem razpustu pa društvo ne more več sklepati o svoji imovini, ker je v tistem trenutku, ko postane oblastni ukrep pravnomočen in ta moment se računajo ex tunc, prenehalo, umrlo kot pravna oseba. Zato je potrebno, da se v društvenih pravilih za slučaj oblastnega razpusta vedno jasno in konkretno določi, kaj naj se zgodi z društveno imovino, ker s to društveno imovino ne razpolaga potem društvo, ki ga ni več, ampak državna oblastva, bodisi upravna ali pa sodna. V mnogih slučajih postavijo ta oblastva posebnega kuratorija, ako je to premoženje znatno in ako so že v njem komplicirana pravna razmerja. Določba v pravilih, po katerih se v slučaju razdruženja postavi iz društva samega poseben odbor ali odsek, ki naj ukrepa nadalje z društveno imovino, je nedopustna ker je protipravna in zato neizvršljiva.

(Dalje prihodnjik.)

All ste že član »Trgovskega društva Merkur v Ljubljani«? — Če ne, prijavite čimprej svoj pristop!

šala 365 mil. ton, kar pomeni dvig 0,6 mil. ton napram lansnemu letu. Od te številke pride 211 mil. ton na prihajajoče inozemsko blago (lani 177) in 9,4 mil. ton na blago, v inozemstvo odhajajoče (lani 9,7). Ostanek pride na ladijsko vozovino iz Londona v druga angleška pristanišča in obratno.

Izvoz angleškega premoga. Čeprav izkazuje britanski izvoz premoga še zmeraj dosti nižje številke kot pred vojsko, nam statistični podatki vendarle pravijo, da se položaj angleške premogovne industrije boljša in da si je angleški premog na južnoameriškem trgu prejšnje prodajne okraje zopet osvojil. Tudi v Nemčijo gredo velike množine premoga, in premagane so tudi težkoče, nastale vsled uvozne omejitve Francije in Španije. Na leto preračunjeno nakopljejo sedaj 20 milijonov ton manj kot pred vojsko.

Poljski petrolejski trg. Odkar se je razdružil kartel parafina, se nahaja poljski petrolejski trg v kritičnem položaju. Cene za surovi petrolej in za vse stranske produkte nafte padajo. Glede na ta položaj so mnoge rafinerije sklenile, da bodo produkcijo omejile in del delavcev odpustile. Nekateri rafinerije bodo obrat popolnoma ustavile. Značilno je, da kljub padanju cen na domačem trgu surovega petroleja manjka.

Ameriški načrt za ameriško - francosko trgovinsko pogodbo. Dne 12. t. m. popoldne je poslanik Združenih držav v Parizu predložil zunanjemu ministru osnutek trgovinske pogodbe med Združenimi državami in Francijo. Po tem načrtu bi se znižali carinski tarifi za trgovinski promet med obema državama, posebno, ker je bil uvoz nekaterih ameriških izdelkov v Francijo vsled francosko-nemške trgovinske pogodbe precej otežkočen. Ameriška trgovinska zbornica v Parizu je sklicala velik sestanek svojih članov, da se prouči sedanji politični položaj, v katerem se nahaja mnogo ameriških podjetij, katerih uvoz v Francijo se je povodom omenjene francosko - nemške/trgovinske pogodbe nenadoma zelo znižal. Francoski trgovinski in politični krogi so prepričani, da bodo temu koraku Združenih držav v najkrajšem času sledile tudi vse druge države.

Industrija.

Alpine Montan. V prvi polovici leta 1925 je producirala Alpine Montan na mesec povprečno 900.000 met. stotov železne rude, v prvi letošnji polovici pa ca 1.200.000 ton. V preteklem polletju je pričela Alpine Montan z izvažanjem železne rude v Nemčijo, s čimer se je dvignila produkcija železne rude za nadaljnjih 100.000 met. stotov na mesec.

Poljski železni sindikat v Katovicah priobčuje svoje poslovno poročilo za leto 1926. Dodeljena mu je bila kvota 349.214 ton. Zasebnih naročil je bilo 64 odstotkov, državnih 23, sindikatnih 13. Promet izkazuje od januarja 1926 naprej trajno dviganje. Skupni promet v višini 1 milijona 300.000 ton v januarju se je dvignil v decembru na 14.100.000 ton, se je torej več kot podesetoril.

Avstrijska magnezitna industrija. Avstrijska industrija magnezita je dobila v zadnjih mesecih večja naročila iz Nemčije in Francije, ker je tamošnja jeklepa industrija sedaj bolj zaposlena. Eksport v Ameriko se pa ni dvignil, vsled visoke ameriške uvozne carine in deloma vsled avstrijskega izvoznega davka, ki so ga pač svoj čas nekoliko znižali. Magnezitni kartel poteče s koncem tekočega leta. Beremo, da bodo pričeli v oktobru pogajanja glede podaljšanja kartela.

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev za polt. okraj Slovenjgradec in Prevalje naznanja svojim članom predlog, da se dovoli primeren podporni fond za podporo potujočim brezposelnim trgovskim pomočnikom, kateri potujejo skozi mesto Slovenjgradec. — Ta predlog je bil od navzočih članov enoglasno zavržen, vsled česar gremij tudi nima denarja na razpolago za podporo brezposelnim trgovskim pomočnikom. Gospodje trgovci se zato tem potom opozorijo, da ne pošiljajo brezposelnih trgovskih pomočnikov k gremiju prositi za podporo, ker gremij nima tozadevnega kredita na razpolago. — Načelstvo gremija.

RAZNO.

Achensee. Na severnem Tirolskem je jezero Achen. Zanima nas zato, ker bodo izkoristili njegovo vodno moč. Otvorili bodo sedaj samo šele prvi del električne naprave, pa bo že ta dal ob kapaciteti 54.000 KS na leto okoli 100 milijonov kilovatnih ur; 60 milijonov KW ur bo šlo na Bavarsko, ostali del bodo prevzele zvezne železnice, mesto Innsbruck in občina Hall. Drugi del naprave bo dogotovljen čez eno leto in bo dvignil moč podjetja na 124.555 KS in 150 milijonov kilovatnih ur, od katerih bo šlo 85 milijonov na Bavarsko.

Borza dela v Mariboru. Od 11. do 17. septembra je delo iskalo 77 moških in 91 ženskih; prostih mest je bilo 153; delo je dobilo 35 moških in 44 ženskih, skupaj tedaj 79 oseb; odpadlo jih je 27; odpotovalo pa 46; od 1. januarja do 17. septembra je pa iskalo dela 6461 oseb, 3705 osebam je bilo delo ponujeno; 2404 oseb ga je dobilo; 2492 jih je odpadlo; 1098 oseb je odpotovalo.

Pri mariborski borzi dela dobe delo: 12 hlapcev, 6 viničarjev, 1 sodar, 1 tapetnik, 1 pleskar, 2 steklarja, 3 zidarji, 1 kolar, več vajencev (ključavničarske mizarne, pečarske, pekovske, krojaške, čevljarke obrti), 8 kuharic, 7 služkinj, 2 vzgojiteljici, 2 gospodinji, 1 šteparica gornjih delov čevljev, 2 varuški, 10 kmečkih dekel.

Tovarna vagonov v Brodu na Savi potrebuje za takojšnji sprejem 50 dobrih mizarjev. Objave za polovične vožnje pri Borzi dela v Mariboru.

Tovarna čevljev na Kranjskem sprejme takoj 30 čevljarjev. Javiti se je pri Borzi dela v Mariboru, katera pove tudi natančneje pogoje.

Po svetu. Guaranty Trust Co of New York bo izplačala 30. t. m. četrtletno

4-odstotno dividendo. Družba je od 1. januarja t. l. zvišala svojo letno dividendo od 12% na 16%. — V zadnjem času se je prodaja francoske umetne svile v Ameriki zelo dvignila. Glavni vzrok za ta ugodni razvoj francoske industrije je uporaba dumpingsistema ameriških uradov proti italijanski konkurenci. Po izločitvi italijanske konkurence prideta za francosko umetno svilo v poštev samo še belgijska in avstrijska konkurenca. — Vsled izredno dobrega pridelka krompirja v Švici je zvezni svet zvišal carino na inozemski krompir za enkrat od dveh frankov na 350 fr. za 100 kg. — Dvig tečaja delnic Mednarodne družbe spalnih vagonov ima svoj vzrok v nakupih teh delnic potom angleških bank, zlasti v Parizu, da dobijo zadostno število delnic za vpeljšavo na londonsko borzo. — Z angleškim kapitalom so zgradili pred kratkim v Krakovu lupilnico riža, koje produkcijska kapaciteta znaša na dan 200 ton. Enake tovarne bodo napravili tudi v Gdiniji, Lodzu in Varšavi. Podjetje producira v prvi vrsti rižev škrob, ki ga poljska industrija stalno v večjih množinah potrebuje. — Ugodni razvoj švicarske zunanje trgovine se je nadaljeval tudi v avgustu; izvoz na primer je znašal 22 mil. frankov več kot v lanskem avgustu. V prvih letošnjih osmih mesecih se je dvignil švicarski uvoz samo za 19 milijonov frankov, od 1563 na 1582 milijonov, izvoz pa od 1162 na 1281, torej za 119 milijonov frankov. Tako se je švicarska trgovska bilanca zboljšala za ca 100 milijonov frankov. — Tečaji obligacij železnice Donava—Sava—Adrija so se v zadnjih dneh zelo dvignili. — Na podlagi provizoričnega dogovora o dolgovih med Londonom in Parizom je nakazala Francija Angliji 15. t. m. tri milijone funtov. — 14. t. m. je bilo predloženo v New Yorku posojilo Nemške banke in je bilo takoj močno prepisano. Podpisi so prihajali iz vseh delov Amerike. — 12. oktobra se bodo pričela v Moskvi pogajanja o direktnem blagovnem prometu med Rusijo ter Češkoslovaško in Avstrijo, na podlagi mednarodne bernske konvencije. — **Davčni in monopolni dohodki Poljske** od 1. aprila do 31. avgusta so dali 817 mil. zlatov, za 187 mil. zlatov več kot v isti dobi lanskega leta. — Finančni referent češkoslovaških železnic, dr. Kamenicky, bo na podlagi informacij v Parizu poročal železniški upravi o ponudbah inozemskega kapitala glede zakupa češkoslovaških železnic. — Za prvih osem mesecev so znašali vsi dohodki francoskega proračuna nad 25.810 milijonov frankov, za 1.107 milijonov več kot so proračunili. — **Crédit Général de Belgique** v Bruslju zvišuje svojo delniško glavnicu od 130 na 150 mil. frankov z izdajo 40.000 novih delnic po 500 frankov. — Japonci namepravajo najeti veliko posojilo 160 milijonov jenov za podaljšanje južnomandžurske železnice skozi Mongolijo. Posojilo hočejo najeti v New Yorku, ali če to ne bi šlo, v Londonu. — Vpliv Danate (Darmstädter- und Nationalbank) na dunajsko Merkurbanko postaja čimdalje večji in se izraža tudi v tem, da se nemški zavod sedaj bolj zanima za poslo-

vanje dunajskega zavoda. — **Üsterr. Kreditanstalt für Handel und Gewerbe** na Dunaju ima na borzah v Frankfurtu, Breslau, Dresdenu, Hamburgu, Kölnu, Leipzigu in Münchenu pripuščeni za 65 milijonov šilingov delnic. — Na čelo že omenjene koncentracije v avstrijski industriji klobukov bo stopila tvrdka Keller, Stamberger dr. Novi concern bo obsegal Avstrijo, Češkoslovaško, Jugoslavijo, Poljsko in Nemčijo ter bo mogel na ta način v lastnih obratih izdelovati vse vrste klobukov, od surovine počenši. — V prvem septembrovem tednu je brezposelnost v Avstriji zopet padla in je na Dunaju že sedaj za ca 10.000 oseb manjša kot v lanskem oktobru.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg dne 17. septembra t. l. Slaninariji so pripeljali 25 s svinjino in slanino, kmetje pa 21 s krompirjem, 20 z zelenjavo in drugimi živili in 12 s sadjem naloženih voz na trg, kateri je bil tudi drugače zelo dobro založen in obiskan. Kupčija je bila prav živahna in je trajala ta dan do poznega popoldne. Spremembe cen so bile le pri nekaterih stvarih malenkostne. Te so bile govodini 10—18 Din, teletini 15—17,50 Din, svinjini 15—30 Din, ovčjemu mesu 8—10 Din, drobru 7—9 Din, klobasam 18—40 Din. **Perutnine in drugih domačih živali** je bilo okoli 800 komadov. Cene so bile piščancem 10—25 Din, kokošem 30—50 Din, racam 30—60 Dni, gosem 40—100 Din, puranom 50—80 Din, domačim zajcem 10—35 Din, belgijskim 50 Din, Angora 75 Din, domačim golobom 20—30 Din, glicam 30 Din za komad. — **Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, evetlice.** Krompir se je prodajal po 8 do 9 Din mernik (7½ kg), oziroma 1,25—1,50 kilogram, kisllo zelje 4,50, kisllo repa 2 Din, zelena paprika 8—10, čebula 1,50 do 2,50 Din, česen 8—12, hren 8—10 Din, kumarce za vkisanje 3, med 30—35 Din kilogram; mleko 2—2,50 Din, smetana 12—14 Din liter, maslo surovo 36—49 Din, kuhano 40—46 Din, čajno 50—60 Din, sir 25—100 Din, sirček 1—8 Din hlebček; jajca 1—1,50 komad; datliji 25 do 35, mandeljni 60—75, orehi 12 Din, luščeni orehi 40—50 Din, mak 18 Din, paradizniki 2—4 Din 1 kg, kumarce 0,20 do 2, paprika 0,20—1, karfijol 1—4 Din, rdeča pesa 0,25—1, koleraba 0,50—0,75 Din, buče 0,50—4 Din, zeljate glave 0,50—4 Din komad, grah luščen 4—5 Din, fižol v strožu 1 Din kupček. — **Sadje:** jabolka in hruske 3—8, češplje in slive 3—7, breskve 4—8, grozdje 7—10 Din kilogram, limone 0,75—1,50 komad. — **Cvetlice:** 0,25—7 Din, z lonci vred 15 do 75 Din komad. — **Lončena in lesena roba:** 1—125 Din, brezove metle 2,25 do 5 Din, lesene grablje 6—8, toporišča 8, držala za kose 20 Din komad.

Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo 14. septembra so kmetje pripeljali 24 voz sena in 6 voz slame, v soboto 17. septembra pa 12 voz sena in 3 voze slame na trg. Cene so bile za 100 kilogramov: senu 55—87,50 Din, slami pa 30—50 Din.

Veletrgovina
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznoversne žganje, moko in deželne pridelke. - Raznoversno rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago!

TRG.-IND. D. D.
TISKARNA MERKUR
Ljubljana
Gregorčičeva ul. 23
se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovino, obrt in industrijo ter za urade, društva i. t. d.
Lastna **KNJIGOVEZNIKA**
Telefon 2552

Najboljša so še vedno Puch-kolesa!
Solidne cene! Plačljivo na obroke!
IGN. VOK, Ljubljana - Novo mesto

Vse vrste trgovske knjige kot: ameriški Journal, glavne knjige, blagajniške knjige, vsakovrsne štruce, bloke, mape kakor tudi vse vrste šolske zvezke vam nudi s svojimi prvovrstnimi izdelki najugodnejše

A. JANEŽIČ, Ljubljana
Florijanska ulica št. 14
knjigoveznica, industrija šolskih zvezkov in trgovskih knjig.
Na veliko! Na malo!

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA sveže pražene kave, mlečnih dišav in rudninske vode.
Točna in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!